

PORTRET DE MUZEOGRAF

Elena PLOȘNIȚĂ

I. INTRODUCERE

Republica Moldova, cu 4 milioane de locuitori, are peste 60 de muzee, cel mai vechi datând din anul 1889. Majoritatea instituțiilor muzeale au fost organizate în perioada regimului sovietic. Procesul de dezvoltare a muzeelor a condus, în mod firesc, la creșterea numerică a personalului acestora. Astfel, în anul 1987 au fost înregistrați 350 de specialiști - muzeografi. Astăzi, în rețeaua muzeală a republicii lucrează aproximativ 150-170 specialiști. Majoritatea se află în muzeele naționale din Chișinău: Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală (1889), Muzeul Național de Arte Plastice (1939), Muzeul Național de Istorie a Moldovei (1983). În muzeele din județe nu au rămas decât 2-3 muzeografi, în fiecare dintre ele. În limba moldovenească oficială toți muzeografuli sunt numiți naucinii sotrudnik (colaborator științific), un termen incorect, uzat, introdus de regimul sovietic și vehiculat cu mediocritate până în prezent.

Muzeul contemporan din Republica Moldova există într-o societate foarte săracă și parcurge o perioadă destul de complicată. În ultimul deceniu al secolului XX au fost închise „muzeele politice”, au dispărut muzeele Lenin și cele consacrate partidului comunist și eroilor revoluționari. Gaura apărută în rețea nu a fost acoperită cu noi instituții muzeale interesante și necesare, a scăzut mult numărul vizitatorilor, statul susține muzeele doar printr-o salarizare minimă a personalului, muzeografuli sunt într-o derută totală. Au trecut peste zece ani de când

s-a început reformarea societății moldovenești, dar modernizarea Muzeului nu a început. În muzeografia moldovenească nu există o riguroasă specializare tematică, lipsa de diversitate a muzeelor fiind evidentă. Majoritatea muzeelor noastre au un profil de istorie și etnografie. În multe muzee și astăzi mai avem expoziții permanente, fundamentate pe concepția marxist-leninistă. Muzeele nu fac față cerințelor publicului actual. Lipsa de fonduri financiare este constantă, din această cauză aproape că nu se mai fac achiziții și nici restaurări ale pieselor. În aceste condiții dificile, în a doua jumătate a anului 2001 a fost efectuat un studiu de evaluare cantitativă și calitativă a forțelor muzeografice din republică. Spațiul investigației a cuprins toate muzeele, indiferent de profil și subordonare, cu excepția celor din stânga Nistrului.

Cercetarea a fost realizată de Asociația cultural-științifică MUSEION, cu acordul Ministerului Culturii al Republicii Moldova și susținută cu un grant de Fundația SOROS MOLDOVA. A fost elaborat un chestionar, care a cuprins 41 de întrebări, la care răspunsul s-a dat prin bifarea uneia sau mai multor variante din cele oferite. Au fost și întrebări care au solicitat un răspuns liber, deschis. Numărul chestionarelor pregătite a fost de 200. Au fost difuzate 155, din ele, exploatabile 131, câteva au fost cu răspunsuri incomplete, alte câteva nu au fost restituite. Chestionarul a fost aplicat prin intermediul operatorilor de teren (membri ai Asociației MUSEION) și cu concursul Ministerului Culturii al Republicii Moldova.

Scopul investigației a fost de a stabili caracteristicile esențiale ale profesiei de muzeograf, evoluția în timp, dorințele și problemele celor ce muncesc în muzee, atitudinea lor față de situația actuală a instituției muzeale, față de transformările din societate și în ce măsură sunt pregătiți specialiștii din muzee pentru o reformă serioasă în domeniul muzeografiei; mai sunt ei purtătorii mentalității din epoca sovietică?

Rezultatele investigației urmau să permită cunoașterea nivelului profesionist al muzeografilor, elaborarea unei politici muzeale adecvate perioadei pe care o traversăm și măsura în care aceștia pot contribui la relansarea Muzeului contemporan din Republica Moldova și la formularea unor principii clare pentru o viitoare Lege a muzeelor.

II. CARACTERISTICI SOCIO-DEMOGRAFICE. ATITUDINI FAȚĂ DE PROFESIE.

Muzeografi reprezintă un grup social al intelectualității, redus numeric, dar acest grup a avut și are un rol aparte în dezvoltarea culturii, în tezurizarea și conservarea valorilor culturale, în opera de renaștere națională a românilor basarabeni, în păstrarea memoriei colective. Deci, cine sunt muzeografi din Republica Moldova?

1. Proveniența socială, vârstă, sex.

Cercetarea a relevat faptul că 71% din cei chestionați s-au născut la țară și doar 29% la oraș, iar în prezent cea mai mare parte din ei locuiesc în orașe - 72,52%, iar 27,48% la țară. O bună parte din muzeografi - 35,87% - provin din țărani, 30,53%, din funcționari și doar 23,66%, din intelectuali. Un procent mic - 9,94% - își trag originea din muncitori. Analiza chestionarelor a confirmat faptul că majoritatea muzeografilor sunt de sex feminin -

68,78%, bărbații alcătuiesc doar 31,22%. În majoritate (42,74%) muzeografi au vârsta sub 50 de ani, doar 10,68% sunt tineri, având o vârstă până la 29 de ani. Este destul de mare procentajul celor ce depășesc vârsta de 50 și 60 de ani - 18,32% și respectiv 9,18%. Răspunsurile indică numărul mic al celor tineri, care lucrează în muzee. Salariile mici și condițiile de muncă dificile nu îi atrag pe tinerii specialiști.

2. Studii

Nici unul din muzeografi chestionați nu a făcut o facultate de muzeologie, dar 85,49% au studii universitare, absolvind facultăți umaniste. Un procentaj nu mic, 10,68%, au studii medii de specialitate (diverse colegii) și avem muzeografi care nu au terminat decât școala medie sau o școală profesională. Această ultimă categorie de muzeografi alcătuiește 3,83%. Majoritatea muzeografilor au terminat facultățile de istorie și filologie și câțiva, biblioteconomia. Un număr redus au studii agricole, muzicale, de drept, limbi străine ș.a. Muzeografi noștri au învățat la Chișinău, Bălți, Tiraspol, Moscova, Sankt-Petersburg și, dintre cei tineri, la București și Iași.

Foarte puțini au urmat stagiile de instruire și perfecționare în muzeologie, rămânând de fapt la nivelul cunoștințelor cu caracter general obținute la facultate și a experienței muzeografice acumulate pe parcursul carierei. Au avut norocul să participe la diverse stagii de instruire în orașele Chișinău, Moscova, Kiev, Erevan, Sankt-Petersburg sau București, doar 31% din cei chestionați. Este regretabil faptul că 19% din ei nici nu doresc să urmeze stagii de perfecționare. Numărul celor care sunt tentați să studieze muzeologie în cadrul stagiilor de instruire este cu mult mai mare și formează 81%. Foarte mulți respondenți indică orașele București și Iași, unde ar dori să-și

aprofundeze cunoștințele în domeniul muzeologiei și să facă o specializare în managementul muzeal. Unii respondenți propun organizarea unui program de schimburi de experiență între muzeografilor din Moldova și Europa. Sunt mulțumiți de nivelul lor de pregătire doar 22,90%, nu sunt satisfăcuți de nivelul lor profesionist 19,68%, iar 58,02% au afirmat că „nu întocmai”. Răspunsurile trădează nivelul profesionist al muzeografilor. Ce impune a ne gândi asupra acestei situații.

3. Atitudini față de profesia aleasă

Menționăm că 39,69% din respondenți și-au ales profesia de muzeografi „din dragoste”, iar 35,11% muncesc în instituțiile muzeale pentru că li „s-a propus”. Un procentaj mai mic, 15,26%, au nimerit în muzee „din întâmplare”, iar alții, 9,94%, au „fost nevoiți” să aleagă muzeul ca loc de muncă. Sunt mulțumiți de succesele obținute pe parcursul carierei de muzeograf doar 30,53%, nu sunt satisfăcuți de ceea ce au realizat - în calitate de muzeograf - 16,03%, iar procentajul cel mai mare 53,44% - sunt mulțumiți „nu întocmai”. Majoritatea (60%) consideră utilă atestarea muzeografilor o dată la 3-5 ani, o bună parte din respondenți - 40% - nu cred că este necesară atestarea muzeografilor. Din această categorie au fost făcute propuneri ca atestarea să se facă o dată „la 10 ani și numai în cazul când au fost urmate cursuri de perfecționare sau stagii de instruire” și în cazul „când această acțiune ar avea o influență asupra salariului muzeografului”.

În pofida remunerării foarte proaste, a condițiilor de muncă și de trai dificile, a programului în zilele de odihnă și sărbători, în pofida a toate, 45,81% rămân fideli profesiei alese, dar 21,37% sunt gata să abandoneze meseria de muzeograf pentru o mai bună salarizare. 32,82% din respon-

denți stau la îndoială, dar probabil și acest grup de muzeografi, într-un moment sau altul, se gândește să părăsească muzeul și profesia de muzeograf. O parte din cei chestionați, 32%, ar fi mândri să ocupe nu funcția de „colaborator științific”, ci funcția de „cercetător științific”, 54% optează pentru „muzeograf” și doar 14% sunt convinși că într-un muzeu și precizează, național, trebuie să existe ambele funcții, de „cercetător științific” și de „muzeograf”.

La întrebarea „Pentru Dvs. care sunt calitățile esențiale ale unui muzeograf?”: 43% au numit „capacitatea de muncă”; 12% consideră că important este „simțul dialogului”; doar 10% au afirmat că „responsabilitatea” are un rol decisiv; numai 7% dintre respondenți au menționat „simțul riscului”, ca una din calitățile esențiale; 17% au pus accent pe „echilibru” și 11% dintre muzeografi au indicat „pasiunea”. Muzeografilor au diverse preferințe de activitate: un procentaj mare, 34,35%, doresc să se ocupe cu cercetarea „științifică fundamentală”; 29,90%, cu „crearea de noi expoziții”; 29,90%, cu „crearea de noi expoziții”; doar 26,72% preferă să facă ghidaj și 16,03% preferă să „colecteze noi piese de patrimoniu”.

4. Remunerarea muncii și condițiile de trai.

În Republica Moldova statul alocă foarte puțini bani pentru dezvoltarea culturii, inclusiv a muzeelor. Iar acei bani pe care îi primesc muzeele sunt folosiți pentru asigurările sociale, salarizare, întreținerea edificiilor și funcționarea serviciilor tehnice. Pentru actul muzeal nu se cheltuie nici un ban. Nu se dau bani pentru achiziții sau conservare și restaurare. Muzeografilor sunt foarte prost plătiți. Conform datelor recoltate, muzeografilor câștigă puțin, cu mult sub salariul mediu în economia națională și tradiționalul coș

de consum. Jumătate din muzeografi, 51,90% au un salariu între 150-250 lei lunar, 16,80%, ridică lunar între 250-300 lei, aproape același procentaj, 16,02%, au doar 150 de lei, la limita subzistenței. O parte mică din respondenți, 15,28%, au un salariu de peste 350 lei în fiecare lună. Cei mai mulți respondenți, 67,18%, nu au alte surse de venit și numai 32,82% au venituri suplimentare.

Nici condițiile de trai ale muzeografilor nu sunt strălucite. Doar 35,11% au case individuale, majoritatea, 54,96%, locuiesc la bloc, altele 6,1% stau în cămine, câte 2-3 în cameră, cei mai nefericiți, 3,20%, închiriază un apartament sau, și mai rău, stau în atelierele de creație (0,68%). Aproape toți muzeografii sunt membri ai sindicatelor (91,60%), dar acestea se preocupă prea puțin de viața și activitatea muzeografilor. În republică nu există o Asociație profesională a muzeografilor, care ar putea lupta pentru interesele membrilor săi.

În ciuda salariului mic, a condițiilor de muncă dificile, a transformărilor din societate, a perioadei de tranziție spre o economie de piață, perioadă ce durează foarte mult, muzeografii noștri nu sunt pregătiți pentru transformări radicale de structură în rețeaua muzeistică și nu ar accepta o reformă serioasă în muzee. Argumentăm cele spuse și prin faptul că doar 30% din cei chestionați consideră plauzibilă, într-o economie de piață, angajarea muzeografilor „prin contract”, sau „pentru anumite programe de proiecte”, iar 50% spun „nu” angajării prin contract, 20% din respondenți răspund că „nu știu”.

III. INSTITUȚIA MUZEALĂ ÎN PERIOADA DE TRANZIȚIE

Muzeul contemporan din Republica Moldova este grav bolnav. Muzeografia noastră suferă de amorfism,

derută totală, de conservatism. Există și o lipsă totală de înțelegere din partea guvernanților pentru protejarea patrimoniului muzeal. Simpozioanele, schimburile de experiență, stagiile de perfecționare au devenit o raritate. Inițiativele din rândurile muzeografilor, de cele mai multe ori, nu sunt auzite, iar dacă sunt auzite, sunt numaidecât blocate. Publicul vizitator este lipsit de expoziții, administratorii de muzee dând în chirie spațiul expozițional și nu numai. În republică nu există legi, acte normative care ar reglementa activitatea muzeistică. În aceste condiții am considerat oportun să cunoaștem atitudinea muzeografilor față de situația actuală a instituției muzeale.

1. Despre situația instituției muzeale

La întrebarea „Cum apreciați situația actuală a Muzeului?”, cei mai mulți respondenți, 51,14%, sunt convinși că situația actuală a instituției muzeale este „nesatisfăcătoare”, 34,35% o consideră de-a dreptul „deplorabilă” și doar 14.51% o definesc ca „destul de bună”. Nimeni din respondenți nu a remarcat-o ca „foarte bună”. Cei chestionați au stabilit și motivele acestei situații, considerând, în majoritate, 68,70%, că vinovată de situația grea a Muzeului este „politica statului în domeniul culturii”, doar 12,21% recunosc că este de vină „indiferența și pasivitatea muzeografilor”, 11,45% văd tot răul în „incapacitatea conducătorilor de muzeu de a munci și a conduce”, un procentaj mai mic, 7,64% o găsesc în existența unor „probleme interioare de muzeu”. Aceste date denotă o stare de dezamăgire și pasivitate în rândul muzeografilor. Răspunsurile la această întrebare dau mult de gândit. Muzeografii noștri caută să vadă rădăcina răului în afara instituției, fără să înțeleagă că schimbarea situației actuale a Muzeului depinde foarte mult

de profesionalismul și spiritul întreprinzător al fiecărui muzeograf. Majoritatea muzeografilor continuă să creadă că numai „statul trebuie să dea bani și să întrețină muzeele”.

Este timpul să ne debarasăm de această mentalitate și să încercăm să înțelegem că dezvoltarea culturii, inclusiv a muzeelor, este o problemă nu numai a statului, ci și a fiecăruia dintre noi.

În ciuda situației deplorabile în care se află instituțiile muzeale din republică, toți cei chestionați, 131 de muzeografi, au afirmat că Muzeul, ca instituție științifică și culturală, este necesar societății. Și consideră că, în activitatea unei instituții muzeale contemporane, prioritară este „crearea de noi expoziții” pentru public. Aceasta au menționat-o 45% din respondenți. Pentru „colectarea și completarea patrimoniului” au optat 33%, iar 10% consideră că importantă este valorificarea patrimoniului prin publicații și 12% apreciază „conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal” ca problema actuală a muzeografiei.

2. Relații cu publicul

În ciuda faptului că numărul vizitatorilor a scăzut dramatic în ultimii ani, majoritatea respondenților consideră că muzeul în care își fac ei meseria este vizitat și apreciat de public. De ce? Răspunsurile sunt diverse și confirmă atașamentul muzeografilor față de instituția și profesia aleasă. Prezentăm spicuri din aceste răspunsuri: „mulți ne vizitează din curiozitate, alții vin pentru completarea cunoștințelor”, „intră în muzeul nostru pentru că este cel mai vechi și mai contemporan muzeu din republică”, „pentru că avem o expoziție permanentă deosebit de interesantă”, „muzeul nostru este cel mai vizitat muzeu din republică, fiindcă nu este altul analog”, „din dragoste față de marele Pușkin și pentru că în lume nu mai există un asemenea muzeu”, „din

dragoste pentru frumos și pentru o plăcere estetică”, „pentru a cunoaște arta”, „în muzeul nostru poți afla răspuns la orice întrebare din domeniul istoriei și etnografiei”, „din necesitatea de a cunoaște trecutul istoric al neamului nostru”, „muzeul nostru este vizitat mai mult de elevi și vin pentru a-și aprofunda cunoștințele”, „pentru că avem expoziții interesante și ghizi cu un intelect deosebit”, „muzeul nostru satisface interesele științifice, cultural-artistice și spirituale ale vizitatorilor”, „expoziția satisface setea de cunoștințe a vizitatorilor”, „pentru că muzeul este fără plată”, „vin să-și vadă trecutul și să ghicească viitorul”, „din stimă față de colectivul de specialiști deosebiți ai muzeului”. O parte din respondenți, 33%, recunosc că muzeul lor nu este vizitat pentru că „avem doar o sală expozițională”, „pentru că avem o expoziție de copii”, pentru „că muzeul nostru se află într-o clădire veche și dărăpănată”, „pentru că avem puține exponate interesante în expoziție”, „pentru că populația nu are bani”, „pentru că muzeul nostru nu funcționează de mai mult de zece ani, deși există și primim salarii, nu facem expoziții, nu colectăm exponate”.

Fiind mândri de instituția în care muncesc, respondenții noștri mărturisesc totuși că numărul vizitatorilor a scăzut, invocând diverse motive, printre care nominalizează ca esențiale situația social-economică și nivelul scăzut al culturii fiecărui individ. Câteva extrase le prezentăm în rândurile ce urmează: „lipsa unui nivel de cultură, a unui trai decent, nefărșitul unei mizerabile tranziții”, „de vină este sărăcia și nivelul intelectual scăzut al societății noastre”, „din cauza nivelului scăzut de viață”, „lumea este preocupată de dobândirea unei bucați de pâine”, „sărăcia este unul din motivele principale”, „din indiferența indivizilor societății”, „din cauza crizei în care se află societatea și cultura”,

„nivelul educațional scăzut în familie și școală”, „din cauza distrugerii științei, culturii, dezinteresului general față de valorile cultural-științifice”. O parte din respondenți văd motivul scăderii interesului față de muzeu în însăși instituția muzeală, afirmând că „aspectul interior și exterior al muzeelor alungă vizitatorii”, „muzeele sunt în clădiri vechi care riscă să cadă pe capul vizitatorilor”, „insuficiența propagării instituției muzeale”, „lipsa unei relații a muzeului cu școala”, „expozițiile nu corespund cerințelor, doleanțelor vizitatorului contemporan”, „lipsa de noi expoziții originale care ar putea să atragă publicul”, „neprofesionalismul muzeografilor”, „din cauza lipsei de publicitate, pliante, afișe, cartele poștale”, „muzeele nu sunt promovate nici într-un fel”, „lipsa materialului promoțional al muzeelor”. Unii muzeografi cred că numărul vizitatorilor a scăzut și din cauza absenței unui „turism cultural” în Republica Moldova. Din toate răspunsurile se poate reține că muzeografia nu se remarcă prin adaptabilitate la noile condiții de existență. Muzeul continuă să rămână o instituție cu caracter închis, în sensul exprimat de un muzeograf: „pentru noi deschidem expoziții și pentru noi le închidem”. Au încercat să colaboreze cu alte muzee, instituții de cultură din republică și străinătate doar 43% dintre respondenți. Au participat la realizarea unor programe și proiecte internaționale și mai puțin, 27%.

Toți muzeografi sunt de acord cu faptul că Muzeul există pentru public și că o expoziție trebuie să țină cont și de doleanțele publicului. În această ordine de idei par stranii afirmațiile respondenților, 30,35%, care consideră că o expoziție permanentă poate să existe într-un muzeu mai mult de 10 ani, iar 16,79% presupun că poate să existe până la 10 ani, 44,27% s-au pronunțat doar pentru 5 ani, iar 8,39%, pentru 7 ani. Un singur respondent a menționat

că „o expoziție poate să existe atâta timp cât se „coase” o idee deosebită de cea precedentă”. Majoritatea muzeografilor, 70%, preferă un public intelectual, 50%, copii și tineret și 65%, un public orășenesc.

3. Instituția muzeală și Ministerul Culturii

Ministerul Culturii este acel organ care promovează politica statului, guvernului în domeniul culturii. Majoritatea muzeografilor consideră că Ministerul Culturii este vinovat de situația deplorabilă a muzeelor. Respondenții au afirmat că nu există o colaborare între muzee și Ministerul Culturii. Muzeografuli au solicitat și au propus Ministerului Culturii să acorde „o atenție mai mare instituțiilor muzeale”, „o informare curentă, amplă despre activitatea instituțiilor din țară”, „organizarea o dată pe an a unei întâlniri republicane a tuturor muzeografilor, la care să fie discutate probleme de muzeologie”, „să ne pună la curent cu programele internaționale ale diverselor instituții în domeniul muzeografiei”, „în Ministerul Culturii să fie atrași specialiști consacrați, interesați în buna funcționare a muzeelor”, „să facă și să propună recomandări metodice pentru administrația locală”, „să se deplaseze în județe cu specialiști în domeniul protejării patrimoniului”, „să organizeze seminare republicane”, „să înainteze Parlamentului un proiect de Lege a muzeelor”, „o colaborare intensă cu muzeele și cu administrația locală”, „este nevoie ca Ministerul să dea dovadă de mai mult interes și înțelegere față de muzee și muzeografi”, „să organizeze stagii de instruire și perfecționare în România”, „să colaboreze cu Ministerul Culturii al României și să contribuie la organizarea și la schimbul de expoziții dintre Moldova și România”, „să organizeze atestarea muzeografilor o dată la 5 ani”, „să supravegheze activitatea muze-

lor”, „să elaboreze Codul deontologic al muzeografului”, „să susțină organizarea ICOM-ului în Moldova”. Muzeografia remarcă și faptul că Ministerul Culturii nu a aprobat nici un program de dezvoltare a muzeelor sau o politică în domeniul activității muzeale, nu a început un proces de reformare a instituției muzeale și, de fapt, este indiferent față de problemele muzeelor și ale muzeografilor.

4. Oportunitatea unei Legi a muzeelor

Este necesară o Lege a muzeelor? Majoritatea, 61,83%, răspund afirmativ, 25,19% nu sunt convinși și spun „nu știu”, iar 12,98% sunt categoric împotriva adoptării unei Legi a muzeelor, considerând că este nevoie de un Cod deontologic al muzeografului. Muzeografia și-au expus părerile în privința necesității unei Legi, venind cu sugestii pentru o viitoare lege, considerând ca importante câteva probleme, care ar urma să fie reflectate - statutul social și profesional al muzeografului, finanțare și facilități pentru instituția muzeală și protejarea patrimoniului muzeal. Majoritatea muzeografilor propun „să fie introdus statutul de cercetător științific și muzeolog”, „remunerarea decentă a muncii”, „plata pentru vechime în muncă”, „protejarea morală și materială a muzeografului”, „legea să fie pentru muzeu și muzeografi”. Muzeografia cred că „muzeul trebuie să fie protejat de stat și, parțial, să asigure finanțarea achizițiilor de noi exponate, pentru restaurare și pentru sistemul de securitate”, „inclusiv pentru atragerea sponsorilor”. În opinia muzeografilor, legea trebuie să prevadă „protejarea patrimoniului muzeal și interzicerea scoaterii din muzee a exponatelor muzeale de către funcționarii de stat”, „să asigure protecția și integritatea bunurilor patrimoniului cultural aflate în instituții

specializate - muzee și colecții private”, „crearea unor zone de protecție în jurul muzeelor”, „interzicerea transmiterii muzeelor dintr-o subordonare în alta și schimbarea profilului muzeului”, „interzicerea folosirii spațiului muzeal pentru activități în afară de cele muzeale și culturale”, „muzeul și patrimoniul muzeal să fie protejat de stat”.

O Lege a muzeelor ar fi oportună dacă ar fi aprobată și dacă ar funcționa, afirmă majoritatea respondenților.

Câteva concluzii se impun. Cercetarea a relevat faptul că muzeografia moldoveni nu au un statut profesional real, nu sunt un grup profesional bine retribuit și apreciat de societate. Muzeografia nu se remarcă prin adaptabilitate la noile condiții de existență. Nu au însușit și nu practică noțiunile de relații de management și marketing, economie de piață, relații de parteneriat. Nu sunt pregătiți să lucreze în condițiile economiei de piață, să facă nu numai acte muzeale de calitate, dar și să le poată „vinde”, cu maximum de profit, să accepte angajarea prin contract și salarizarea în acord, prin programe și proiecte speciale. Muzeografia mai cred că statul este obligat să rezolve toate problemele instituțiilor muzeale.

Muzeografia noastră sunt intelectuali fără o pregătire universitară de specialitate, profesionalismul lor bazându-se, de multe ori, pe autodidacticism. Dar sunt gata să-și lărgească orizontul de cunoștințe prin frecventarea unor cursuri de perfecționare și instruire. Deși se confruntă cu greutate de ordin economic, în ansamblul lor, muzeografia rămân fideli profesiei alese. O bună parte din muzeografia noastră lucrează în muzee deficiente, lucru care trebuie să ne pună pe gânduri.

Investigația a confirmat starea deosebit de gravă a muzeografiei contemporane. Putem spune că rețeaua

muzeală din republică este practic paralizată. Aprecierea noastră poate părea gravă, dar este adevărată. O confirmă și rezultatele cercetării. Procesul de privatizare nu a ajuns în muzeele din Republica Moldova. Muzeele se mulțumesc cu ceea ce le acordă statul. Dar statul dă, de fiecare dată, tot mai puțin. Nu se caută și nu se găsesc metode de activitate care ar determina mărirea veniturilor extrabugetare. În muzeografia noastră, în acest sens, se practică doar închirierea

spațiului muzeal, de multe ori în detrimentul condițiilor de activitate ale muzeografilor și a publicului vizitator.

Suntem convinși că fără o reformă structurală și instituțională situația nu se va schimba. Este nevoie, în primul rând, de a crea un cadru juridic favorabil dezvoltării muzeelor, de a crea un sistem eficient de protejare socială a muzeografilor. Este necesară reformarea întregului sistem muzeistic din republică. Fără o reformă nu mai e posibilă dezvoltarea muzeelor.

ABSTRACT

The article contains the results of the sociological research conducted in May - December 2001 in the museums of the Republic of Moldova, with the exception of those located in the eastern part of the republic. Research was carried out by the MUSEION cultural scientific association, with the financial support of the grant provided by the SOROS Foundation of Moldova. The objective of the investigation was the quantitative and qualitative evaluation of the museographic potential of the republic, determination of the essential characteristics of the profession of museographer and the problems and difficulties faced by curators during the period of transition to market economy.

The results of the research confirm a particularly difficult state of the museums of the republic and substan-

tiate the hardships confronted by the curators. Curators are not a group of professionals well paid and appreciated by the society and are not well adaptable to the conditions of market economy. They have not acquired and, thus, do not practice the market economy concepts of management and marketing. Although confronted by a diversity of difficulties, curators remain faithful to their profession.

The author considers the necessity of a structural and institutional reform to create a single juridical frame to favor the development of museums, to create an efficient single system of social protection of curators. The author believes without a serious reform the further development of the museums of the Republic of Moldova is not possible.